

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında
İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Enebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 21 Mart 1929

Sayı: 121

Musahabe

Değerli Bir Nutuk Dolayisiyle

Büyük zaferi müteakip tekemmül eden siyasî inkılapla beraber, türk cemiyeti bünyesini tazelenmek için birçok içtimâî inkılaplara girişti. Bunları birer birer saymak ve hepsinin tarihini ve şumulunu izah etmek o kadar kolay değildir; fakat bilhassa üç dört sahada vücade gelmiş derin tahavvüller ve inkılaplar vardır ki bunlar ehemmiyetleri itibarile ne kadar çok hatırlansa ve tahlil olursa yeridir.

Bunlardan biri türk kadınlığında türkiye cumhuriyetinin ve kanunlarının yarattığı teceddüt ve diriliktir. Harem hayatının ve bu hayatın türk kadınının ruhi ve bedenî inkişafında yaptığı yıpratıcı tesirler henüz unutulmamıştır. Türk kadını yalnız bir dişi sayarak ona cemiyetin bir ferdi olmak itibarile lâayık olduğu mevkii vermek istemiyen idareler ve iradeler, insanî ve medenî ideallerden ilham alan Cumhuriyet banileri tarafından yıkıldı; ve neticede: «İlk serbestlikte belki tutumunu şaşırılmış olan bir ikiye karşı, şehirli ve köylü bütün Türk kadını ailede, cemiyette ve hayatı namuslu alınının temiz teri ile kazanmak yolunda kendi saygılı yerini hakkile doldurmuştur.»

4 Mart 1929 da T. B. M. Meclisinde muhterem Başvekil

tarafından söylenen çok kıymetli nutuktan alınan bu parça türk kadınlığını küflü zihniyetlerden ve telâkkilerden kurtuluşunun realist bir görüşle neticelerini pürüssüz anlatmaktadır.

Bu kıymetli nutuk bize ikinci ve mes'ut bir inkılabı daha hatırlatmaktadır. Bu da dinin dünya işlerinden ayrılmış olmasıdır. Bütün dünyevî müesseseleri bağlardan ve engellerden kurtaran bu büyük inkılabın tatlı tarihini İsmet Paşanın ağzından dinleyelim:

«Dinin devletten ve siyasetten uzaklaştırılması da geçen devirde tamamlanmıştır. Vatandaş mabesinde kendi itikadı ile serbes bırakılmış, onun arık ve temiz inani bu dünyanın karışık işlerinden kurtarılmıştır. Hiç kimse bir vatandaşa dinî inanından, ibadetinden ötürü bir engel çıkarmağa nasıl muktedir olmayacaksa dindar silâhi ile de hiç kimse B. M. Meclisinin her hangi bir kanununa, bir vatandaşın emniyet ve haysiyetine dil uzatmağa imkân bulamayacaktır.»

Lâyık bir devlet telâkkisi de budur. Vatandaşları, zamanın, fenin terakki ve icabından istifade ettirecek, onları müşterek ve muasır medeniyetin nimetlerinden kana kana doyuracak insanî ve

müspet düşünce de budur. Hür fikrin nas ile asırlarca süren kanlı kavgalarından sonra kazanılmış bu büyük zaferin Türk milletinin de en aziz bir kuvvet hazinesi olduğuna hiç şüphe yoktur.

Yeni Türk harflerinin kabulü yeni lisan sahasında tazelenen şıurlu ve sistemli faaliyetler Cumhuriyete şeref verecek büyük işlerden biridir.

Türk dilinin pürüzlerden ve yabancı nüfuzlardan kurtarılması zaman zaman canlanmış bir mes'eleydi. Mühim bir vatandaş camiasının fikir ve hislerinin anlaşma vasıtası olan bu müessesenin de milliyet kaynağından feyzalarak bünyesini geniş ve coşgun milletin ihtiyaçlarına uydurması imkânsızdı. Öz dilimiz için girişilen bu inkılabında muvaffakiyetle başarılabacağına, işe girişenlerin imanları ve vukıfları kuvvetli bir teminattır. İşte bir nutukla bize hatırlatılan üç büyük inkılap ki uzun yıllardan beri milletin istiklâlini candan düşünenlerin dilekleri ve idealleriydi.

Bu ideallerin hakikat sahasına girmiş olması, elbette tekâmül ve hayat namına ehemmiyetle ve şükranla kaydedilecek tarihimizin büyük hadisesidir.

H. M.